

havde en hel anden Valg- og Afstemningsmaale. Vi maa have Oplysning om, hvorledes man tænker sig et planlagt, bevidst Arbejde udenfor Partierne under de Forhold, den ny Grundlov og Valglov giver, et Arbejde, der kan føre os hen mod D. K.s Maal og hjælpe os til at blive medvirkende ved Løsningen af alle de mange Opgaver i vort Samfund. Kan en saadan Vej ikke paavises, indser jeg ikke, hvad Kvinderne opnaar ved at holde sig borte fra Partierne ud over Retten til at kritisere. Det er da ikke den, vi har kæmpet for at vinde; den havde vi i langt fuldere Maal, før vi fik Stemmeret, end vi har den nu; den Gang havde vor Kritik en særegen Vægt, fordi vi af andre blev holdt borte fra Indflydelse; anderledes hvis vi nu indskrænker os til Kritik, saa kommer vi let til at spille en ynkelig Rolle. Vi kommer til at ligne hin femte Broder i Æventyret, der sagde til sine virksomme Brødre, som higede efter at faa en Gerning gjort stor eller lille: Gør I, som I vil. Jeg skal ikke ligne jer; jeg stiller mig udenfor! Jeg vil ræsonnere over, hvad I udretter! Der er noget galt ved enhver Ting, det skal jeg pille ud og omtale, det er noget! Vel sagde Folk om ham: Ham er der bestemt noget ved! Han er et godt Hoved; men han gør ikke noget. Derved var han noget — ja, indtil hans Livs Resultat skulde gøres op, da viste det sig, at hans var intet — at den daarligste Mørsten, hans ringeste Broder havde lavet, var mere værd end hans glimrende Kritik, der viste, hvorledes alt mulig ikke skulde være.

Dr. Hedvig Reinhardt, København:

Lad os ikke blive som den femte Broder, lad os altid huske, at den mindste Sten, der føjes ind i Samfundets Bygning, er mere værd end den mest glimrende Kritik af det Arbejde, der udføres af andre.

Kvinderne har jo fra 1848 til nu været lukket ude fra vort Folks politiske Udvikling. Det var en Frist, som bortset fra den store Uretfærdighed, det var, maaske kunde have givet os Lejlighed til at faa et klarere Syn paa det politiske Liv. Men det har den vel næppe. Det var jo ogsaa lettere sagt end gjort. Vi stod jo ikke som ledige Tilskuere. Det har aldrig været nægtet Kvinderne at tage Del i Livets virkelige, daglige Arbejde, og deres Opgaver har vel kunnet optage Tanker og Kræfter i fuldt saa høj Grad som Mændenes.

Og havde de saa Tid og Kræfter til overs, saa maatte den Side af Sagen, at de stod som de tilsidesatte og udelukkede, først og fremmest optage dem. Vi kunde ikke sidde stille og vente paa, at vor Myndiggørelse ved Lejlighed skulde falde os i Skødet. Vort Friheds- og Lighedstræ var endnu ikke plantet; og et langt og trofast Arbejde har det kostet, naar det nu staar med Blomst og Frugt.

Men derfor er det ogsaa for mig utvivlsomt, at Kvinderne som Helhed den Dag i Dag er meget langt fra at se til Bunds i *Nutidens politiske Liv*. Det er en Svaghed, men det er ogsaa en *Styrke* eller kunde i alt Fald blive maaske deres allerstørste Styrke, hvis de ikke selv giver den til Pris.

For hvad er det for en Politik, vi i Øjeblikket fra saa mangfoldige Sider bliver hidset eller lokket ind i. Kan da nogen være blind for, at det politiske Liv, hvad dets ideelle Indhold angaar, i den sidste Menneskealder er gaaet ned ad Bakke med rivende Fart. I de første 30—40 Aar efter Mændenes Frigørelse, da kæmpede man for Idealer. Og selv om Striden mellem de forskellige Lejre kunde blive voldsom og bitter, saa var det dog et ærligt Had, den fostrede. Man mente ærlig og redeligt paa hver sin Side, at de andre var Fjender, ikke personlige Fjender, men hele Folkets Fjender, som man bekæmpede i den Sags Navn, man var fyldt og løftet af.

Nu — spiller man kun Fjender paa den politiske Scene, hvor Vælgerfolket er Publikum. Der skælder man ganske vist hinanden Hæder og Ære fra paa særdeles ondartet Maade. Men naar Tæppet gaar ned, saa er den politiske Helt fidel Kammerat med Skurken, han lige har hugget sønder og sammen. Og i bedste Forstaaelse gaar man saa i Gang med Nutidens virkelige politiske Arbejde, som efter alt, hvad jeg kan se, er at handle og sjakre om Realiteterne, og da selvfølgelig ved denne Handel at søge at overliste og snyde hinanden efter bedste Evne. Noget nær som et Par fiffige Hestehandlere sig imellem.

Og her er der ikke Skygge af Brug for *Idealer*, tværtimod. Ved de Forhandlinger gælder det hurtigst muligt at faa enhver, som har en Snært af den Sygdom, læmpet udenfor Døren. Den Slags Folk er fortrinlige paa Scenen for det aabne Tæppe. Der kan de slet ikke undværes. For saa langt er

vi jo dog ikke naaet, at hele *Vælgerfolket* er blanket af for Idealer. Og det gælder selvfølgelig ikke alene Kvinderne, der findes Gudskelov ogsaa Mænd, som har en uovervindelig Trang til at tro paa deres Sags ideelle Maal og ideelle Ret. Og skal den Del af Vælgerfolket vindes, saa maa de i alt Fald somme Tider høre Folk, som taler i Idéernes Navn, og som mener, hvad de siger; saa kan Resten nok gøres af med Partibladernes Løgn og Forvanskning af alt, hvad Modstanderne siger og gør.

Men til Arbejdet bag Kulisserne duer Idealisterne ikke. Vorherre bevares! dér er saadan en Fyr jo i Stand til i en Haandevending at ødelægge Spillet for de virkelige Politikere, de, der kender det virkelige praktiske Liv, hvor man sandelig ikke kommer nogen Vej med Idealer, som Melodien gaar.

Hvordan og hvorfor Udviklingen har taget den Retning, vilde det jo blive meget for langt at komme ind paa her, men et Hovedtræk kan der peges paa. Fra de store Principsspørgsmaal, hvis Afgørelse virkelig kunde faa en mægtig Indflydelse paa hele Folkets Fremtid, og som netop derfor kunde skille Folket og paa begge Sider af Skillevæggen rejse en ideel Kamp, fordi man hver paa sin Side mente at kæmpe for hele Folket; fra disse store Idéer og Principper har Kampen mere og mere indsnævret sig til en Kamp om Sær- og Klasseinteresser, og det ofte meget egoistiske og materielle Særinteresser. Eller hvad der næsten er endnu værre, om en ren og skær politisk Magt. Og mens paa den ene Side tidnok snævre Særinteresser pyntes op med de store Idéer, som jo vel at mærke endnu findes paa Programmerne, saa sker det lige saa ofte paa den anden Side, at store og vigtige, rent praktiske Spørgsmaal, som berører hele Folket paa det allernærmeste, bliver gjort til politiske Kasteboldte mellem Partierne. Jeg mindes nok en af de smaa Episoder, som i sin Tid lukkede mine Øjne op for, hvad det hele politiske Væsen var blevet baade for en Forargelse og en Latterlighed. Det var, da der for adskillige Aar siden var et stort Møde af Underdommere fra hele Landet. Det var i en Tid, da Sikkerheden paa Veje o. s. v. var meget paa Tale: der havde været mange Overfald, flere Voldtægtshistorier m. m., og dette havde ført til, at der paa dette Møde af alle disse Folk, som selv sad midt i det